

Cyllid Swyddfa a Chyfathrebu: Cymhariaeth ryngwladol: Crynodeb Gweithredol

Ionawr 2024

Mewn llawer o systemau gwleidyddol ledled y byd, mae gwaith etholaethol yn rhan gydnabyddedig o waith seneddwyr. Mae cymorth ariannol i dalu costau cynnal swyddfa etholaethol ac i ymgysylltu ag etholwyr felly yn nodwedd gyffredin mewn llawer o'r deddfwrfeydd a adolygwyd ar gyfer y papur hwn. Fodd bynnag, mae cwmpas, graddfa a model y cymorth hwn yn wahanol iawn.

Mae'n heriol cymharu'n uniongyrchol werth ariannol y cymorth a ddarperir yn yr enghreifftiau rhyngwladol, gan y bydd pob senedd yn gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud â'r cyd-destun economaidd y mae'n yn gweithredu ynddo. Gall y gymhariaeth hon, fodd bynnag, fod o gymorth i drafodaethau am fodel y cymorth y gall fod ei angen ar Aelodau o'r Senedd yn y Seithfed Senedd a'r egwyddorion a ddylai fod yn sail i gynllunio ac adolygu cymorth o'r fath.

Er bod y papur llawn yn rhoi crynodeb manylach o bob deddfwrfa, darperir crynodeb isod o'r themâu allweddol.

Beth sy'n cael ei ariannu'n gyffredin a model y cymorth hwn

Roedd y rhan fwyaf o'r enghreifftiau a adolygwyd ar gyfer y papur hwn yn rhoi cymorth i aelodau gael swyddfa etholaethol ac i ymgysylltu â'u hetholwyr. Yr eithriadau oedd y gwledydd Nordig – Norwy, Denmarc a'r Ffindir – lle nad oedd modd dod o hyd i wybodaeth ar y gwefannau priodol am gyllidebau neu lwfansau â ffocws etholaethol. Yn seiliedig ar y deunydd darllen, mae'n ymddangos nad yw gwaith etholaethol fel a wneir yn y DU yn rhan o'r traddodiad gwleidyddol yn rhai o'r gwledydd hyn.

Mae'r deddfwrfeydd sy'n darparu cymorth yn gwneud hynny mewn nifer o ffyrdd gwahanol.

- Mae rhai'n darparu un gyllideb i dalu costau gweithredu swyddfa ac ymgymryd â gweithgarwch ymgysylltu tebyg i'r Senedd - y DU, Iwerddon a Seland Newydd.
- Mae gan eraill ddwy gyllideb, un ar gyfer costau swyddfa ac un arall i dalu am weithgarwch ymgysylltu – yr Alban, Gogledd Iwerddon a Chanada. Er bod Canada ychydig yn wahanol gan y gellir gwario cyfran o gyllideb ar 'hysbysebu' (20 y cant).
- Mae rhai deddfwrfeydd yn darparu swyddfeydd i aelodau sy'n cael eu prydlesu a'u cynnal gan wasanaethau seneddol, gyda chyllideb yn cael ei darparu i aelodau dalu costau swyddfa a gweithgarwch cyfathrebu – Awstralia a Victoria.
- Mae rhai deddfwrfeydd yn darparu un gyllideb y gall aelodau hawlio ohoni ad-daliad o'r holl gostau a ysgwyddwyd – Awstria a'r Almaen.

Mae'r Senedd yn unigryw gan y gall Aelodau gomisiynu rhywfaint o weithgarwch ymchwil drwy ddefnyddio'r Gronfa Costau Swyddfa a Chysylltu ag Etholwyr. Ni ddarperir ar gyfer hyn yn yr un o'r enghreifftiau eraill a adolygwyd.

O ran sut y mae cymorth ariannol i swyddfeydd etholaethol a chyfathrebu yn gweithredu, mae llawer yn seiliedig ar ad-dalu hawliadau am gostau gwirioneddol. Mae rhai'n gwneud hyn bob mis ac eraill bob blwyddyn. Mae Iwerddon yn defnyddio dull gweithredu gwahanol. Mae Teachtaí Dála yn pennu cyllideb ar ddechrau pob blwyddyn sy'n nodi faint o'u lwfans blynyddol y mae arnynt ei angen bob mis. Telir lwfans i Teachtaí Dála bob mis, gydag unrhyw arian heb ei wario yn cael ei ad-dalu.

Gwahaniaethau mewn systemau etholaethol aml-aelod

O'r enghreifftiau a adolygwyd, nid yw presenoldeb etholaethau aml-aelod o reidrwydd yn golygu gwahaniaethau sylweddol yn y math o gymorth a ddarperir i aelodau. Fodd bynnag, o bosibl yn berthnasol cyn Seithfed Senedd ddiwygiedig, yw'r ffaith bod rhai deddfwrfeydd yn ystyried y maint daearyddol a/neu nifer y pleidleiswyr cofrestredig wrth gyfrifo lefel y cymorth a gaiff yr Aelodau. Yng Nghanada, Awstralia, Seland Newydd a Victoria mae nifer y swyddfeydd y caiff aelod hawlio costau ar eu cyfer neu gael eu darparu, a'r gyllideb sydd ar gael iddo, yn gysylltiedig â maint a/neu ddwysedd pleidleiswyr ei etholaeth. Mae systemau etholiadol gwahanol ar waith ym mhob un o'r enghreifftiau hyn.

Cydbwysedd y cymorth rhwng cyllidebau Aelodau a gwasanaethau seneddol

Mae cydbwysedd y cymorth rhwng cyllidebau Aelodau a chymorth gwasanaethau seneddol yn amrywio'n sylweddol ar draws yr enghreifftiau a ystyrir yn y papur. Yn enghreifftiau'r DU, mae'n ymddangos bod aelodau'n bennaf cyfrifol am sefydlu a chynnal

eu swyddfeydd, gan gynnwys dod o hyd i gyngor cyfreithiol angenrheidiol. Yn Seland Newydd, mae gwasanaethau seneddol yn darparu set safonol o ddodrefn swyddfa a chyfarpar i bob aelod. Yn Awstralia a Victoria, darperir i aelodau swyddfeydd sy'n cael eu prydlesu a'u cynnal gan wasanaethau seneddol. Mae gan bob swyddfa drefn safonol, ac os oes swyddfa eisoes yn bodoli yn etholaeth aelod, caiff ei dyrannu iddo ar ôl ei ethol.

Lefel yr amodau rheoli a gymhwysir i brydlesi a threfn swyddfa

Mae lefelau amrywiol o amodau rheoli a safoni yn cael eu cymhwyso i brydlesi swyddfa a swyddfeydd. Yn y DU a Chanada, mae'n ofynnol i Aelodau Seneddol drafod cynnwys cymalau penodol yn eu prydlesi. Er enghraifft, mae rhaid i Aelodau Seneddol y DU drafod cymal i'w galluogi i roi dau fis o rybudd os bydd amgylchiadau'n newid, e.e. gadael y senedd. Yng Nghanada, mae rhaid i Aelodau Seneddol gynnwys cymalau gorfodol sy'n ymwneud â therfynu ac aseinio prydles, dull rhybudd a chael rhybudd a gofynion hygyrchedd.

Yng Nghanada, mae'n ofynnol i Aelodau Seneddol sicrhau bod gan y swyddfa o'u dewis nifer o nodweddion allweddol, gan gynnwys derbynfa, swyddfa breifat i'r Aelod ac i gyflogeion, ystafell ymolchi, nodweddion hygyrchedd a gwasanaethau telathrebu. Yng Ngogledd Iwerddon, amlinellir gofynion llym ar gyfer arwyddion swyddfa yn y Penderfyniad.

Lliniaru costau rhent uchel mewn rhai ardaloedd

Mae'n ymddangos bod dwy o'r enghreifftiau a ystyriwyd â chymau lliniaru ar gyfer ardaloedd â chostau rhent uchel. Ar gyfer Senedd y DU, eir i'r afael â hyn drwy lefel cyllideb wahanol i Aelodau Seneddol yn ardal Llundain. Yn yr Alban, os gall aelod ddangos bod amrywiadau lleol yn y farchnad yn ei gwneud yn anymarferol iddo sefydlu a chynnal swyddfa addas, caiff wneud cais am gynnydd i'w gyllideb flynyddol hyd at £2,500.

Darpariaeth cyfarpar TGCh

Mae llawer o seneddau'n darparu set sylfaenol o gyfarpar i aelodau a'u staff gyda'r gallu i brynu cyfarpar ychwanegol drwy ddefnyddio cronfeydd swyddfa etholaethol, ond ei brynu gan wasanaethau seneddol i sicrhau diogelwch. Mae rhai'n cymhwyso cap ar nifer y setiau a ddarperir (Canada, 5 set), ac mae gan eraill gap cyllidebol (Seland Newydd, \$3,000).

Mae Aelodau o'r Senedd yn cael hyd at chwe set o gyfarpar TGCh gan Gomisiwn y Senedd, un iddynt eu hunain a hyd at bum set i'w staff, gyda'u Cronfa Costau Swyddfa a Chysylltu ag Etholwyr i dalu cost unrhyw gyfarpar ychwanegol sydd ei angen.

Lefel yr amodau rheoli a gymhwysir i weithgarwch cyfathrebu ac ymgysylltu

Mae amrywiad eithaf sylweddol yn lefel yr amodau rheoli a gymhwysir i weithgarwch cyfathrebu ac ymgysylltu. Mae rhai seneddau yn darparu set o egwyddorion cyffredinol a rheolau y gall aelodau ddefnyddio eu crebwyll eu hunain yn eu herbyn i benderfynu beth sy'n gymwys – Senedd y DU, Senedd Cymru, Seland Newydd a Chanada. Mae eraill yn nodi rhestrau eithaf cynhwysfawr o'r hyn a ganiateir – Iwerddon, ac Awstralia.

Adrodd ac atebolrwydd

Mae'r rhan fwyaf o systemau'n cynnwys rhyw fath o ardystiad neu ddatganiad gan aelodau bod gwariant o fewn y rheolau ac mae llawer yn cyhoeddi treuliau ar-lein. Mae Iwerddon hefyd yn cynnwys archwiliad annibynnol. Mae'r holl aelodau'n gymwys i'w dewis ar gyfer archwiliad, gydag o leiaf 10 y cant yn cael eu dewis bob blwyddyn. Mae rhaid i bob aelod gadw derbynebau a phrawf talu am gyfnod pum mlynedd er mwyn galluogi archwiliadau i ddigwydd (nid yw hyn yn cynnwys gwariant misol heb dderbynneb ar gyfer mân gostau). Cyhoeddir adroddiadau gan yr archwilwyr annibynnol ar wefan yr Oireachtas.

Mesurau i gefnogi Deiliaid Swyddi Ychwanegol

Awstralia yw'r unig enghraifft i wneud darpariaeth benodol ar gyfer deiliaid swyddi ychwanegol i'w galluogi i gael mynediad i swyddfa weinidogol o fewn eu hetholaeth. O gofio'r ffocws ar weithio hybrid yn y dyfodol, gan gynnwys i'r Aelodau, gall swyddfa ar gyfer gwaith gweinidogol o fewn etholaethau ddod yn fwy arwyddocaol yn y Seithfed Senedd.